

Naturvårdsverkets dnr 319-5250-10 Nf

VERKSAMHETSPLAN
Naturum Vattenriket
2010-12-27

Verksamhetsplan för naturum *Vattenriket* År 2011 År 2012-2015

BESÖK: naturum Vattenriket, Härlövängaleden 2
POST: 291 80 Kristianstad
TEL: 044 132330
FAX:
E-POST: naturum@kristianstad.se
INTERNET: www.vattenriket.kristianstad.se/naturum

Innehåll

1.	Syfte	4
1.1.	Syfte enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer (rapport 5376)	4
1.2	Lokala och regionala syften för det egna naturumet	4
2.	MÅL	5
2.1.	Mål 2011	5
2.2.	Mål 2012-2015	5
2.3.	Målgrupper enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer	6
2.4.	Målgrupper för det egna naturumet	6
3.	ANALYS AV RISKER/MÖJLIGHETER	6
3.1.	Nuläge	6
3.2.	Möjligheter	6
3.3.	Risker	7
4.	NATURUMS VERKSAMHET	7
4.1.	Årskalendarium inför nästa år	7
4.2.	Teman	7
4.3.	Programverksamhet	8
4.4.	Tillfälliga utställningar	8
4.5.	Kommunikationsinsatser	8
5.	PERSONAL	9
6.	KOMPETENSUTVECKLING AV PERSONAL	10
6.1.	Nästa år	10
6.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2012-2015)	10
7.	PLAN FÖR FÖRNYELSE AV FAST UTSTÄLLNING	10
7.1.	Nästa år	10
7.2.	Nästföljande fyraårsperiod	10
7.3.	Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning	10
7.4.	Förankring	11
8.	FASTIGHET / LOKALER	11
8.1.	Nästa år	11
8.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2012-2015)	11
9.	ANNAN UTVECKLING	11
9.1.	Nästa år	11
9.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2012-2015)	11
10.	UPPFÖLJNING	12
10.1.	Nästa års besökarundersökningar	12
10.2.	Naturumstatistik kommer att rapporteras enligt Naturvårdsverkets krav	12
11.	BUDGET FÖR NATURUM	12
12.	FASTSTÄLLANDE AV VERKSAMHETSPLAN.	13

Inledning

Naturum Vattenriket invigdes den 27 november år 2010 och lockade redan under första månaden över 15 000 besökare. Byggnaden med utställningar, utbildnings- och konferenslokaler och restaurang ligger i de stadsnära våtmarkerna vid Helge å i Kristianstad och fungerar som en upplevelserik startpunkt för besökarnas vidare färder ut i biosfärområdet.

Följande verksamhetsplan beskriver syften, mål och finansiering av naturum Vattenriket.

1. Syfte

1.1. Syfte enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer (rapport 5376)

Naturum ska visa vägen in i naturen. I naturum ska besökaren på ett lustfyllt sätt få kunskap om naturen, förståelse och känsla för alla dess värden samt inspireras att bege sig dit, vistas där och få en fördjupad naturkontakt som utbyte av sitt besök. Ett naturum ska därmed fungera som en port till naturen i allmänhet och ett visst naturområde i synnerhet.

I syftet ingår att genom utställningar, programaktiviteter och annan naturvägledning:

- *Öka kunskapen om ett naturområdes naturvetenskapliga, natur- och kulturhistoriska, kulturella och upplevelsemässiga värden,*
- *Fördjupa besökarnas förståelse för naturområdet; förklara vad som hänt, händer och varför det sker,*
- *Vägleda besökarna om vad man kan se, uppleva och göra i området och hur man lämpligen tar sig dit,*
- *Motivera/påverka besökarna att uppträda i och använda naturområdet på sådant sätt att dess värden bevaras,*
- *Skapa förståelse för behovet av att bevara och vårda naturen i allmänhet och i området i synnerhet,*
- *Stimulera intresset för natur, naturvård och naturstudier och tjäna som underlag för olika undervisningsbehov*
- *Ge kunskap om hur människan använt sig av och påverkat naturen i ett kulturhistoriskt perspektiv,*
- *Sprida kännedom om en trakts naturskyddade områden och andra besöksmål för friluftslivet.*

1.2 Lokala och regionala syften för det egna naturumet

Naturum Vattenriket skall:

- fungera som mötesplats för aktörer och aktiviteter med koppling till Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
 - vägleda besökare ut i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
 - med utomhuspedagogik i fokus vara ett komplement till skolornas naturundervisning tillsammans med Naturskolan i Kristianstad och Högskolan Kristianstad
 - fungera som en del i Destination Kristianstads turistinformation

2.Mål

2.1.Mål 2011

- att erbjuda lokala aktörer och allmänhet ett intressant och omväxlande programutbud utifrån minst sju olika temamånader
- att växla tillfällig utställning vid 6 tillfällen
- att åtgärda de brister i utställningen som vi har identifierat
- att göra ljudfiler för synskadade till utställningen
- att göra ljudfiler och texthäften på engelska för utländska besökare
- att vara en resurs i Kristianstad vid de stora evenemangen Handbolls VM samt World Scout Jamboree
- att nå nya målgrupper, bussbolag, utländska turister mm
- att fortsätta utveckla familjeaktiviteter
- att genomföra Biosfärläger för barn i årskurs 3-6 sommaren 2011
- att genomföra en fältstation vid Ekenabben under Jamboreen
- att bemanna Lillö borgruin med sommarcafé
- att ha generösa öppettider och god service
- att inleda samarbete med Högskolan Kristianstad kring VFU (praktik) för lärarstudenter, biologer och landskapsvetare
- att utveckla boknings och faktureringsystemet

2.2.Mål 2012-2015

- Årligen genomförs minst sex olika temamånader, tex örnveckor, tranveckor, klimatveckor, fiskeveckor, skogsveckor med varierat program för alla målgrupper
- Årligen skall ett annat tema, tex det av FN utsedda året, genomsyra programverksamheten. Under 2011 är det Skogen som står i fokus.
- Årligen byta den tillfälliga utställningen vid minst 5 tillfällen, i samband med växlingen av teman
- Naturum skall samarbeta nära med Centrum för Naturvägledning för att säkerställa att naturvägledningen vid naturum håller hög kvalitet.
- Naturum skall ha ett särskilt fokus mot utomhuspedagogik i samarbete med Naturskolan och Högskolan Kristianstad och erbjuda årliga seminarier i ämnet för verksamma pedagoger
- På naturum skall årligen ett Biosfärläger för ungdomar genomföras tillsammans med Naturskolan från och med sommaren 2011
- Forskning är en viktig del i arbetet med Biosfärområdet. Naturum skall vara en resurs i detta arbete och skall årligen erbjuda exjobbsmöjlighet och eller praktikmöjlighet till minst två studenter på högskolenivå.
- Naturum skall vara en nod i arbetet med ekoturism i området och skall redan under 2011 initiera något projekt tillsammans med de naturnära entreprenörerna
- Arbeta för en hög nivå av medvetande om naturum lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Om fem år ska 50% av alla som besöker kommunen känna till att naturum finns. Detta kan utvärderas i samarbete med Högskolan.

2.3. Målgrupper enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer

”Huvudsaklig målgrupp för naturumverksamheten är den breda allmänheten i alla åldrar utan speciella förkunskaper. En viktig målgrupp är skolans lärare och elever. Även andra än svenskspråkiga besökare ska genom lämplig översättning kunna ta del av innehållet i naturum. Lokaler, verksamhet och information ska så långt möjligt vara tillgängliga också för personer med funktionshinder.”

2.4. Målgrupper för det egna naturumet

Naturum Vattenriket invigdes 27 november 2010 och lockade under inledande månad ca 15 000 besökare, främst från Kristianstads kommun och Skåne. Många i Kristianstad har uttryckt sin stolthet över naturum vilket glädjer oss stort. Vi arbetar under 2011 på att sprida ringarna på vattnet och ser följande prioriterade målgrupper.

- *Allmänhet, föreningar, företag mm från Kristianstad*
- *Skolklasser och barnfamiljer*
- *Turister och dagsbesökare från övriga delar av Skåne*
- *Danska naturintresserade besökare*
- *Bussresenärer*
- *Rullstolsburna och andra besökare med funktionshinder*

3. Analys av risker/möjligheter

3.1. Nuläge

- Bemanningen av naturums reception i utställningen utgörs av en naturvägledare samt en personal från Turistbyrån. Turistbyrån har uttalat att detta utförs under en försöksperiod av tre månader från december.
- Många målgrupper vill använda sig av Naturum Vattenriket. Störst tryck är det på hörsalen, som både skall räcka till för skolverksamhet och för konferens och möten, men också måste användas när vi tar emot större grupper, tex bussgrupper.
- Arbetsbelastningen har inledningsvis varit mycket hög, vilket har lett till att naturumföreståndaren har fått en halvtids förstärkning på administrativa sidan med bokningar, kassa, fakturor mm fram till juni månad

3.2. Möjligheter

- Vi arbetar för att Turistbyrån behåller sin bemanning av naturum
- Vi tar fram en plan för hur vi försöker styra de olika målgrupperna, tex skolor innan öppettid (8-11), bussbolag framförallt eftermiddagar. Konferens och möten som genererar intäkter tar vi emot så långt det är möjligt och använder sedan intäkten till att bekosta extrapersonal till naturum.
- Vi arbetar för att det administrativa stödet skall permanentas. Detta skulle innebära två saker, både att vi kan vara mycket aktiva när det gäller att boka in grupper för konferens samt själv erbjuda kurser och seminarier och att naturumföreståndaren får

tid att driva verksamheten framåt, tex genom att söka leaderprojekt för att jobba med ekoturistiska arrangörerna i bygden.

3.3. Risker

- Kontraktet med restauratör på våning två i naturum löper bara sex månader. Därefter måste det utannonseras igen. Att få en bra café - och restaurangverksamhet är mycket viktigt även för vår verksamhet.
- En annan risk vi ser framför oss är att trycket på naturum Vattenriket kommer att bli så stort att den personal vi har fått medel till inte räcker till.
- Det är av största vikt att naturum Vattenriket har god tillgänglighet för alla besökare. I dagsläget når rullstolsburna andra våningen med restaurang och utsiktsterrass, men inte den lilla etagen på tredje våningen som var avsett i bygget. Där fattas en trapphiss, som inte kommit på plats pga projekteringsmisstag. Arkitekt och projektledare på C4 Teknik arbetar för att hitta en lösning. Det är av största vikt att detta löses så att det inte blir mer negativ kritik till naturum över detta misstag.
- Säkerheten för besökare måste vara god, både vid Redet i vassen och inomhus. Det har funnits farhågor från personal och besökare både kring innertaket och kring säkerheten vid redet i anslutning till vattnet. Projektledning och arkitekt har meddelat att båda sakerna uppfyller riktlinjer och är säkra.
- En osäkerhet gäller också båtturen på Helge å i ett långsiktigt perspektiv.

4. Naturums verksamhet

4.1. Årskalendarium inför nästa år

Naturum Vattenriket är öppet dagligen mellan 11.00 och 17.00 med undantag för Midsommarafton, Julafton, Juldagen och Nyårsafton.

Naturum Vattenriket är utöver detta öppet för skolklasser vardagar mellan 8.00 och 11.00 som tas om hand av naturums pedagoger.

Naturum Vattenriket tar också emot bokade grupper för möten och konferens kvällstid.

Under veckornas öppethållande kommer Turistbyrån i Kristianstad att bidra med bemanning fram till 1/3 mellan 11.00 och 17.00 som en del i Destination Kristianstad. Detta skall därefter utvärderas.

4.2. Teman

Naturum Vattenriket bygger programverksamheten på teman som speglar årstiderna i Vattenriket tillsammans med en övergripande programidéer som följs upp flera gånger under året. År 2011 är det SKOGEN som står i fokus, eftersom det är av FN utsett som Internationellt år för skogen och även som årets Ramsartema. Skogen kommer därför att dyka upp under tre årstider. Ett annat tema som får mycket plats är "på vatten i Vattenriket" som är ett LONA och Region Skåne projekt som Biosfärkontoret driver.

- ÖRNVECKOR (januari)
- SKOGSVECKOR (februari)

- TRANVECKOR (mars)
- SKOGSVECKOR (april)
- STRANDÄNGSVECKOR (april)
- PÅ VATTEN I VATTENRIKET (maj-augusti)
- FLYTTFÅGELVECKOR (augusti-september)
- KLIMATVECKOR (september)
- SKOGSVECKOR (oktober)
- FORSKARVECKOR (november-december)

4.3. Programverksamhet

Vi erbjuder ett omfattande program som vi hittills gör i 3 månaders perspektiv. Det första programmet för året (jan-mars) finns på hemsidan

<http://www.vattenriket.kristianstad.se/naturum/program.php>

I det erbjuder vi dagliga visningar av naturum och utöver det 25 programsatta aktiviteter.

Från 1 januari till 31 mars erbjuder naturum Vattenriket 125 programsatta aktiviteter, bla föredrag, familjeforskning, "mat och prat" i samarbete med restaurangen, örnspaning och transpaning. Grovt räknat 90 av aktiviteterna är visning av naturum som sker dagligen. Utöver dessa kommer lunchspaningar och lunchpromenader att komma till i mån av personalresurser.

4.4. Tillfälliga utställningar

Vi har en hörna av naturum med plats för tillfälliga utställningar. Just nu har vi information om utställningsbyggarna. Vi planerar att byta tillfällig utställning till temana kring

- skogen
- tranorna
- på vatten i vattenriket
- flyttfågelveckorna
- klimatveckorna
- forskarveckorna

4.5. Kommunikationsinsatser

Under 2011 vill vi nå ut med information både lokalt, regionalt och i Danmark.

- Reportage i lokala tidningar
- Särskilt fokus på Sydsåne där Sydsvenskan kommer för ett första reportage (4 jan)
- Särskild insats för att få hit danska journalister under trantider tillsammans med dansk fågelkonstnär vid Pulken (16 mars)
- Täta blogginlägg som publiceras på vattenrikets nya välbesökta hemsida
- Aktuell information via facebook där vi har en sida med daglig uppdatering
- Bra spridning av naturums programfolder och övrigt informationsmaterial
- Ny "rivkarta" om Linnérundan
- Ny "rivkarta" om "på vatten i Vattenriket"
- Sända live med webbkamera från pilgrimsfalkshäckningen

- Brunvit skyltning till 11 besöksplatser i Vattenriket
- Deltagande med monter i Falsterbo Birdshow
- Samarbete med Kristianstads kommuns infoavdelning för att avgöra var och om vi ska annonsera eller delta i mässor

5. Personal

Den personal som finns på naturum Vattenriket är:

- Naturumföreståndare (100%)
- Naturvägledare (100%)
2 tjänster varav en finansieras genom ett projekt med Region Skåne
- Naturumvaktmästare (100%)
- Marknadsföring (50%)
- Timanställda (1.5 årsarbeten) används vid helger och kvällar samt semestrar

I tabellen nedan är siffror beräknade på att 4,5 personal arbetar samtidigt under vardagar och att 2 personal bemannar under helger (naturvägledare samt timanställd). Siffrorna är översiktliga och baseras på ett grundschema. Vid kvällsföreläsningar, samt dagar då det är många bokningar blir det fler timmar än nedan redovisade.

Månad	Öppet dagar	Öppet timmar	Personal dagar	Personal timmar	Antal besök
	antal	antal	antal	antal	antal
januari	28	196	111	804	
februari	28	196	111	804	
mars	31	217	117	846	
april	30	210	115	832	
maj	31	217	117	846	
juni	29	203	113	818	
juli	31	217	117	846	
augusti	31	217	117	846	
september	30	210	115	832	
oktober	31	217	117	846	
november	30	210	115	832	6767
december	28	196	111	804	7829
Summa	358	2506	1376	9956	14596

6. Kompetensutveckling av personal

6.1. Nästa år

Under 2011 planerar vi att delta i följande utbildningar

- *Naturumträff regional*
- *Naturumträff nationell*
- *Närnaturguide fortsättningskurs*
- *Högskolekurs "Naturvägledning för yrkesverksamma" vid Ulltuna*
- *Två exkursioner per termin med övrig personal vid Biosfärkontoret till Vattenrikets besöksplatser*
- *Akvariekurs på Universeum*

6.2. Nästföljande fyraårsperiod (2012-2015)

- *Vi avser att årligen delta i de regionala samt nationella naturumträffar*
- *Vi avser också att årligen delta i någon eller några av CNVs utbildningar eller motsvarande*

7. Plan för förnyelse av fast utställning

7.1. Nästa år

- Vi har en åtgärdslista för brister och fel i utställningen som kommer att åtgärdas inom ramen för garantin
- Texterna kommer att översättas till engelska och finnas tillgängliga i texthäfte och ljudfil
- Vi kommer också att göra beskrivande audioguider för synskadade, dyslektiker och andra med läsproblem i form av Daisymanus

7.2. Nästföljande fyraårsperiod

- Göra en ny film till Optyryx
- Byta utställningstexter där det behövs en uppdatering

7.3. Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning

Under 2011 finns det i budget 50 000 till underhåll av utställningen inklusive akvariet. Därutöver finns budget för översättning och ljudfiler inom Biosfärkontorets budget. De insatser personellt som behöver göras har naturumvaktmästare och naturumföreståndare resurser för inom sina tjänster.

Större åtgärder för att förnya utställningen, tex en ny film till Opteryx, kräver en ökad budgetram eller projektmedel från kommunen, eller annan finansiär.

7.4. Förankring

Då utställningen behöver förnyas eller renoveras kommer förankras det med Biosfärkontorets chef och infoansvarig och arbetas in i naturums investeringsbudget för kommande år.

8. Fastighet / lokaler

8.1. Nästa år

Vi hoppas att den planerade hissen till tredje våningen kommer på plats. I övrigt är det garanti både på utförda arbeten och material, så i takt med att vi kommer på saker som är ofungerande så meddelar vi projektledaren som ser till att det blir åtgärdat.

8.2. Nästföljande fyraårsperiod (2012-2015)

Vi har ingen uppfattning om detta.

9. Annan utveckling

9.1. Nästa år

En upprustning av Linnérundan skall vara färdig till våren 2011 med:

- ny uppskyltning
- ljudguidning
- ny "rivkarta" över Linnérundan

Inom projektet "på vatten i Vattenriket" kommer flera åtgärder att utföras under 2011 bla:

- skärmtak för naturskola och allmänhet i anslutning till parkeringen
- båtbygga i Tivoliparken för båtburna gäster
- ny "rivkarta" för den båtburna turismen
- vi köper in storkanot och börjar använda med grupper

9.2. Nästföljande fyraårsperiod (2012-2015)

Vi undersöker möjligheterna att arbeta vidare med:

- Uteklassrum vid naturum
- Spång och gömsle i anslutning till naturumsjön
- Örnätel i närheten av naturum

10. Uppföljning

10.1. Nästa års besökarundersökningar

Under 2011 fokuserar vi på att utvärdera Naturskolans verksamhet på naturum. Om vi får lärarstudenter som praktikanter är det en lämplig uppgift för dessa.

10.2. Naturumstatistik kommer att rapporteras enligt Naturvårdsverkets krav

Ja

11. Budget för naturum

Intäkter	Budget (verksamhets- plan)	Faktiskt utfall (verksamhets- berättelse)
Från Naturvårdsverket (Fördelningsprotokollet § 7. Bemanning och drift av naturum)	930 000	
Från Länsstyrelsen, andra anslag än ovanstående		
Från Kristianstads kommun	1 827 000	
Intäkter från försäljning av varor och tjänster vid naturum		
Summa intäkter	2 757 000	0

Kostnader	Budget (verksamhets- plan)	Faktiskt utfall (verksamhets- berättelse)
Personal		
Personal, anges som lön + lönekostnadspåslag (LKP)	2 270 000	
OH-kostnad	207 000	
Delsumma personalkostnader	2 477 000	0
Lokaler (ej investeringar i fastighet)		
Fastighetsdrift (el, värme, vatten, sopor, reparation och underhåll)		
Lokalhyra		
Delsumma fastighet	*	
Verksamhet och utställning (ej investeringar)		
Verksamheten (program, föredrag, köpta tjänster för detta, programtryckning, marknadsföring, evenemang av olika slag)	195 000	
Fasta utställningen (skötsel, underhåll, revidering, renovering och komplettering)	70 000	
Tillfälliga utställningar (produktion, köpta tjänster, skötsel och underhåll)	15 000	
Delsumma verksamhet och utställning		0
Summa kostnader	280 000	0

Resultat (intäkter minus kostnader)	0	0
--	----------	----------

* Kostnaderna för fastighetens drift är ännu inte specificerade. Denna kostnad kommer att täckas av Kristianstads kommun.

12. Fastställande av verksamhetsplan.

Denna verksamhetsplan har fastställts av huvudman för naturum Vattenriket, Biosfärkontoret vid Kommunledningskontoret i Kristianstad.

Verksamhetsplanen är framtagen av naturumföreståndare Karin Magntorn

Underskrift

Ort / Datum

Ort / Datum

Sven-Erik Magnusson

Karin Magntorn

Huvudmannens kontaktperson

Naturumföreståndare